

sta je daar volkomen machteloos; ik ben deze periode niet meer te boven gekomen. Op 't zaaltje waar mijn moeder lag, lagen verkeersslachtoffers met ernstig hersenletsel (een 21-jarig meisje lag daar al 5 jaar), iemand met een hersentumor en nog een volkomen verlamde beroerte-patiënt, allen met neussonde; bij al deze lichamen werd een veldslag tegen de dood gevoerd, terwijl men m.i. hier de dood als een vriend zou dienen te verwelkomen. Zo dachten ook de familieleden van de andere patiënten er over.

Ik ben u zeer dankbaar dat u dit probleem aanpakt. Ik zie nú nog geen opening: als één van ons vandaag iets overkomt waardoor ons bestaan zinloos wordt en we komen in een ziekenhuis of verpleeghuis terecht, dan vergaat 't ons nog precies zoals mijn moeder; we raken dan volkomen in de macht van de behandelende geneesheer.

Ik meen dat er iets moet gebeuren in de richting van 't zelf opstellen van een (notariële) wilsbeschikking; zoals destijds voor crematie nodig was, waarbij men bepaalt dat men – behalve een 24-uurs onderzoeksperiode – geen neussonde of beademing wil en de behandelende arts verzoekt en machtigt euthanasie toe te passen; op die manier ontheft men de arts ook voor een deel van zijn verantwoordelijkheid. Als mijn tijd daar is, hoop ik dat een arts mijn lijden verlicht en verkort. Er is zo'n tekort aan artsen en verpleegsters, verpleging is zo kostbaar. Ik wil niet een last voor mijn omgeving of de gemeenschap worden, maar hoe realiseer ik dit?

Wat moet ik doen?

Van dezelfde strekking is het volgende briefje.

'Zelf ben ik bijna 66 jaar, en nu gelukkig nog gezond, heb nog een 3 jaar oudere zuster, maar sta verder, zoals dat heet, alleen op de wereld. Mijn vraag aan u is, zou u mij kunnen vertellen hoe ik moet handelen om mij zeker te stellen, dat ik, indien nog, zo'n milde dood zou kunnen krijgen? Persoonlijk zou ik het als een zegen beschouwen als zoiets mogelijk zou zijn.'

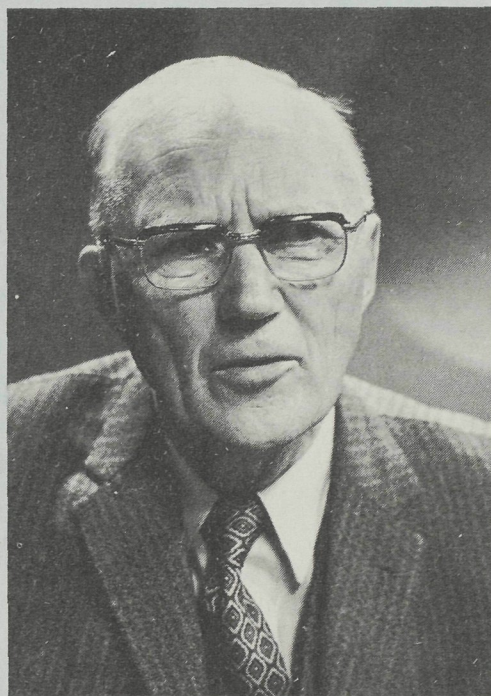
Verklaring

De vrees voor een levenseinde vol pijn en ontluistering is wijd verbreid. Er zijn mensen, die verklaringen bij zich hebben, zoals de volgende briefschrijver:

'Mijn vrouw en ik volgden met instemming uw programma's over euthanasie. In dit verband wilde ik mededelen, dat ikzelf in mijn rijbewijs de onderstaande aantekening bewaar:

"BEVEL aan allen, die het aangaat! Daar ik, , geboren te en ik alléén het recht heb om te beslissen over mijn persoonlijk leven en sterven, zo is het dat ik hiermee GELAST EN BEVEEL op mijn lichaam na dit ernstig ongeval (en) (of) uitdoving van mijn geestelijke vermogens GEEN REANIMATIE toe te passen, dan wel mijn lijden met gebruikmaking van wetenschappelijke middelen, van welke aard ook, tegen beter weten in, onnodig te verlengen."

Ik weet niet of deze tekst juridisch water-

Dokter A. Verkuyl, revalidatiearts te Leersum: 'Liefde en barmhartigheid konden in sommige gevallen wel eens meer in de richting liggen, van wat mijn collega heeft gedaan, dan de wet van het land.'

dicht is, maar dacht dat de bedoeling onduidelijk is.

In de tweede plaats beloofden mijn vrouw en ik elkaar wederkerig eigenhandig euthanasie te bedrijven, voor zover ons dat gegeven is, ook al zou dit betekenen dat we voor de rest van ons leven in de gevangenis terecht kwamen. Natuurlijk hopen we nooit in deze positie te komen.'

Er zijn er ook, die alvast maatregelen hebben genomen.

'Voor mijzelf ben ik ook altijd bang dat ik ineens in zo'n toestand zal geraken. Mijn gezondheid geeft mij hier aanleiding toe. Ik heb daarom besloten zelf het heft in handen te nemen. Ik heb namelijk een dosis slaappillen in huis die voldoende zal zijn om rustig in te slapen. Ze gaan overal mee naar toe, ook als ik in een ziekenhuis kom te liggen. Ik wilde hiermee maar zeggen, dat deze vorm van euthanasie ook

bestaat. Men noemt dit zelfmoord. In zo'n geval mag men, vind ik, niet meer van moord spreken.'

Vrees

Uit verscheidene brieven spreekt deze vrees, dat men in een toestand zal geraken waarin men niet meer kan meespreken over wat er moet gebeuren. Uit een brief van een gehandicapte die weet wat het zeggen wil 'half te leven', het volgende: 'Zestien jaar geleden raakte ik verlamd en kwam daardoor tegen mijn wil aan een beademingsapparaat. Wel moet ik hierbij vertellen dat mijn familie toestemming gaf. Ze moesten kiezen tussen dood of leven en dat met het mes op de keel, dus kun je ze ook niet kwalijk nemen dat ze me lieten leven.

Ik was de passieve factor; vanwege mijn hoge koorts was ik niet in staat een beslissing te nemen.

Nu zit ik er mee alhoewel ik later gebeden en gesmeekt heb om het toestel uit te schakelen en geprobeerd heb om het zelf te doen. Maar ik moest en ik zou leven en daarin hebben ze dan succes gehad.

Na een paar jaar kwam ik thuis, een "outcast". Je werk kun je niet meer doen, je vrienden zijn getrouwd, je broers en zusters gaan trouwen, je ouders gaan dood, je ontspanning bestaat in het verzamelen van alle mogelijke dingen die je na een jaar weer opruimt etc.

Maar je leeft!

29 jaar oud of jong. De lijdensweg van het ene ziekenhuis naar het andere wil ik u besparen. Ik wil u niet lastig vallen met mijn gezeur, waarom zou ik, maar ik wil alleen laten zien wat er van dat leven overblijft. Om een goed leven te kunnen hebben moet je toch aan bepaalde voorwaarden voldoen en dan pas kun je zelf meewerken. Ik had van het leven genoten op een manier die niemand me zou verbeteren, daar waren geen wereldreizen voor nodig maar wel kleine dingen van elke dag, lopen op de eerste plaats. Dat was voor mij belangrijk. Als u zo'n Softenonkind laat zien, vrolijk en levenslustig, dan is dat voor haar prettig dat ze leeft. Ik zou er een heleboel op kunnen noemen die ontevreden zijn omdat ze niet kunnen wat anderen kunnen. Maar het is zoals prof. Van den Berg schrijft, we kunnen ons trainen tot een zekere berusting zodat de wereld rondom zegt: ze zijn toch nog gelukkig.

Misschien zijn er gehandicapten die tevreden zijn met een dagje Bijenkorven of een week op de Henri Dunant, maar dan stellen ze toch heel weinig eisen. Voor die mensen is het leven veel waard en daarom zullen er altijd gehandicapten blijven. Het is hun goed recht om te blijven bestaan.